

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructorii Conscientiæ R. P. F. Lvdovici Lopez Ordinis Prædicatorvm ...

In qua reliquæ materiæ quæ ad Instructionem Conscientiæ pertinent ex
Orthodoxis Ecclesiæ iudiciis & scholasticorum Theologorum, tum
Iurisconsultorum resolutionibus scitu perutiles latè & copiosè disputantur

López, Luys

Lvgdvni, 1588

Quid circa residentiam statutum sit iure positivo, & de multiplicibus causis
excusantibus pro tempore à residentia beneficiarios vel episcopum. Cap.
XCIX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41259

¶ *Nauar.* de qua dicere Nauarrus ^d dicit se fuisse rogatum Nos au-
Sum. Lat. tem hic iuxta mentem eius, & verba, respondemus affi-
 c. 25. num. 12. matiue posse quidem illos eos fructus etiam in absentia
 percipere licite, si vtrisque tam capellani regum, quam
 Papæ eiusdem generis priuilegia sunt concessa. Imò &
 magis, si fortè plus sit eis fauore regum concessum, argu-
 mentum capite indultum de regio iure. libro sexto, nec
 Caietanus dissentit ab his, quæ ante concilium, quod post
 eum habitum est, seruanda esse Nauarrus, & nos prædi-
 ximus.

¶ *Quid circa residentiam statutum sit iure positiuo, & de multi-
 plicibus causis excusantibus pro tempore à residentia benefi-
 ciarios vel episcopum.*

CAP. XCIX.

PORRÒ quoniam, & de canonicis, & aliis beneficiariis
 simplicibus non residentibus, quid stando in iure na-
 turali sit, diximus: nunc siquid iure humano positiuo, de
 eis cautum sit expediendum venit. ¶ De iis ergo canoni-
 cis dicitur primò, & de aliis, quorum secundum ius hu-
 manum præcipuū munus est assistere choro, ibique horas
 canere seu persoluere, etiam si præsentibus sint resideantque
 in ciuitate, si tamen choro præsentibus non sint, non faciunt
 fructus distributionum quotidianarum suos: sed eos pro
 rata absentia restituere tenentur. ^a Gabriel autem, & alij
 asserunt alios canonicos horis canonicis in choro inter-
 effentes canonicis non interessentibus distributiones amil-
 las posse remittere, si velint, dum id non fiat in fraudem
 legis, vt ipsi similiter à choro possint impune abesse, &
 hoc verisimiliter dicitur, nam secundum Nauarrum, ^b
 distributiones quotidianæ quas amittunt, qui horis cano-
 nicis in choro non interfuerunt, illis accrescunt, qui
 in illis diebus choro interfuerunt per 1. capit. de clericis
 non residentibus.

¶ De his vero beneficiariis, qui non sunt addicti cho-
 ro si resideant, & tamen sua ministeria non exequantur,
 nihil reperitur in iure expresse. Dicimus ergo de his, quod
 si huiusmodi sint qui ad aliud potissime ministerium ma-
 gis quam ad horas canonicas sint destinati, hac sola
 ratione.

^a cap. vni-
 co. de cler.
 non resid.
 adiuncta
 glossa.
^b Summa
 Lat. c. 25.
 num. 122.

ratione, quia horas canonicas prætermittunt, secundum
ius naturale, non tenerentur ad omnes fructus restituen-
dos, imò nec ad vlllos secundum aliquos restituendū tene-
rentur, hac ratione enim nonnulli doctores excusabant
præstimonarios non recitantes à fructuum restitutione,
sed ià ex extrauaganti Pij 5. decretum reliquimus quid de
præstimonariis, & aliis beneficiariis, qualiacumque alia
beneficia etià nullum omnino seruitium habentia obti-
nentibus, & tamen diuinū officium omittentibus quoad
restitutionem fructuum dicendum est, quia diximus tene-
rentur etiam de quibuscumque aliis pensiones, fructus,
aut res alias ecclesiasticas, vt clericis percipientibus dixi-
mus. Si tamē prædicti potiùs ad alia ministeria sint addi-
ti, quam ad horas dicendas, si munia sua, & officia non
adimpleuerint, tenentur restituere etiam, quia illa omittunt
secundum magistrum fratrem Ioannem de la Peña.

¶ Tertio animaduertendum est quod etiam de his non
residentibus, nuper Concilium Tridentinum sic ait, ca-
nonici, & alij, qui portiones, vel dignitates obtinent: si vl-
tra tres menses non resederint, prima vice ipsius præbe-
ndæ fructuum medietate priuentur, & secunda, omnibus
fructibus illius anni, quod si adhuc perseverauerint, pos-
sit procedi contra illos iuxta sacros canones, vt benefi-
cius priuentur.

c Concil.
Trid. Sess.
24. cap. 12.

¶ Porro adhuc prouidendum superest, an aliz sint cau-
se legitime excusantes à residentia. ¶ Igitur & hanc qua-
estione absoluturi dicimus, primò quia omne beneficium
quamlibet tenne iure communi requirit residentiam, vt
habetur cap. conquerente. de clericis non residentibus. & est
communis sententia, ideo planum est eum peccare, qui
in suo beneficio non residet nulla ipsam ab eo causa ex-
cusante.

Q. 6. 19.

¶ Sed quotuplex sit causa legitima à tali residentia ex-
cusans reliquū est vt dicamus. ¶ Prima igitur causa excu-
sans est auditio Theologiæ ad quinquenniū, & lectio illius
donec durauerit, etiam sine licentia prælati, quia eam ius
concedit capite fina. de magistris. Et idem est dicendum
de auditione, & prælectione iuris pontificij iuxta Archi-
diaco. 4. & Panormitanum in dicto capit. fina. quod per
nouas rationes ait Nauarrus se defendisse in capi. licet de
præbendis.

d cap. 2. de
prinil. lib.
6.

Q 4 præbendis:

e cap. tua.
de cler. nō
resid.

præbendis: ad alias verò scientias licentia episcopi requiritur, nisi ubi contraria consuetudo viget.

¶ Secunda causa est obsequium episcopi quoad duos canonicos, ac etiam alios, si occupentur ab eo in utilitate ecclesie sue, vel cathedralis, non autem, si occupentur in seruitio suo personali nisi ex urgente causa, & ecclesia non indigente seruitio. cap. ad audientiam de clericis nō residen. adiunctis quæ ibi scribit Panor. num. 8. ad quod secundum Nauarrum reducenda sunt capit. de cetero. & capit. cum dilectus eodem tit.

¶ Tertia causa eadem, vel maiori ratione excusans residentia est obsequium Papæ per eadem iura, modo dicitur fiat principaliter ad seruiendum, & non ad procurandum beneficia auctore Angelo verbo clericus 7. §. 2. sed non nocet, si minus principaliter inserviat Papæ ad procurandum ut ex benevolentia ex obsequiis parta, beneficium sibi conferatur.

f Nauar.
Sum. Lat.
c. 25. num.
127.

¶ Quarta est causa excusans. scilicet licentia legitima secundum glossam receptam capite inter quatuor de clericis non residen. sed si roges quænam est, aut qualis hæc licentia legitima, respondet Nauarrus quod legitimam licentiam vocamus eam, quam dat is, ad quem ea res pertinet, & ex causa boni viri arbitrio probabili & in scriptis, quando id ius requirit.

¶ Quinta causa excusans à residentia est consuetudo honesta iuxta Innocent. cap. ex tua. de clericis non residen. tibus recepta à Panor. in d. cap. inter quatuor, cui accedunt alij communiter, licet consuetudo absentandi se sine causa, nihil valere possit iuxta eundem ibidem, & omnes nec etiam iusta causa absentandi se excusat, quando sine ecclesiam debito obsequio defraudando, quia in omni casu obseruandum est, ut beneficium debito nō defraudetur obsequio, & subditi debita bona gubernatione non careant.

Qb. 2.

g Angel.
ver. Cleri.
cus. 7. §. 5.

¶ At fortè quis hæsitabit, an qui abest sine causa probabili cum licentia, aut sine illa, ultra peccati ad restituendos fructus teneatur antequam condemnatur. Igitur Panor. in d. cap. de celebratione missarum, negat, ante condemnationem teneri, nisi quando iure exprimitur. & Angelus tenet contrarium, sed iam hæc quæstio paruum negotium

negotium nobis facessit, cum per Concilium Tridentinum, dicta Sessio. 6. de episcopis, & curatis, & aliis beneficiis cum cura animarum obtinentibus, quod pro rata temporis absentiae, non faciant fructus suos, nec perceptos possint tuta conscientia tenere, sit declaratum nulla obstante compositione.

¶ Sexta causa excusans à residendo est, quando ecclesia est annexa alicui dignitati, nam tunc talis beneficiarius habens annexam ecclesiam dignitati cum adesse debeat ecclesiae maiori praecipitur, ut ibi instituat canonice vicarius idoneus, & perpetuus, ita Concilium Tridentinum, ita omnes canonista.

¶ Septima causa est ratione studij praeter casus positos de scholasticis studentibus per quinquennium in Theologia, & de eam legentibus, quos casus contra alios restringentes eos ad solam scientiam Theologiae, extendit Navarrus ad auditionem & praedicationem ius pontificij, additur & casus capit. relat. de clericis non residentibus, ubi cautur quod electus in curatum illo anno saltem in subdiaconum ordinetur, & per 7. annos ut studio vacet, & in scholis versetur à curatu possit abesse, post hoc sacerdotali ordine teneatur initiari, & interim, ne cura animarum negligatur, provideatur minister idoneus. Unde ista septennis vacatio, seu occupatio in studio excusat per septennium à residentia personali.

¶ Octava causa est casus ille, in quo quis duo beneficia legitime possidere potest per licitam dispensationem, etiam si requiratur residentiam, cum tamen certum est, quod simul, & semel in utroque residere non potest, quod in quibus casibus possit contingere, postea venit dicendum.

¶ Nona causa excusans est casus peregrinationis, ut compleat Hierosolymitanum votum, ut habetur, cap. fin. de voto. Quod tamen cum duabus limitationibus conceditur primo, quod id liceat in casu, quo ex tali peregrinatione enormiter, vel notabiliter sua non laedatur ecclesia, secundo si praedicti beneficiarii tales sint, ut in Hierusalem possit verbo, & exemplo docere, sed quia forte ista concessio facta est, quando expeditio militum fiebat pro expugnanda terra sancta à fidelibus, quae ab infidelibus erat occupata, credo modo si contuleretur Papa non permitteretur curatum

Q 5

curatum alias idoneum, omissis ouibus Hierosolymam peregrinari solo inuitu peregrinationis, nā inuigilare ouibus eorumq; sollicitam curam gerere magnū obsequium & acceptissimum Deo est. Vnde certè videtur dicendum, quod si parochus dignus, emisisset votum peregrinandi in Hierusalem, ad votum istud fortè non teneretur, nam exinde iacturam patitur sua ecclesia & incumbere curæ ouium, res acceptissima Deo est.

¶ Sed iam vt etiam de causis excusantibus ad tempus paruū episcopos agamus. Decima causa excusans eos est impedimentum intrinsecum, nam licet tres cause episcopos excusantes assignentur, necessitas impedimenti, qualitas negotij, & personæ dispositio: omnes tamen hæc causæ in bonum ecclesiæ referendæ sunt, vt egregie abnotauit Sorus, inter quas causas prima est quæ respectu prædictarum obtinet hic decimum locū, impedimentū, scilicet intrinsecū vt infirmitas, ratione cuius, Episcopus ea laborans iubetur à medicis remeare ad patriam, mutareque aërem & solum, tunc abesse poterit, dum talis absentia sine detrimento ecclesiæ fiat: nam si pro necessitate spiritali suæ ecclesiæ ratio exposceret ibi eum manere, potius sibi obeunda esset mors, quam oues in tali necessitate destituere.

¶ Ad hanc causam reducitur, si causa recreationis (vtibi gratia) vt inuisat cognatos, & parentes paruo tempore absentia tamen, vt per annum eius absentia non excedat duos, siue tres menses, siue simul, siue interpellatim: vt recte Concilium Tridentinum¹ explicuit, dum modo tempore aduentus, & quadragesimæ, Pentecostes, & corporis Christi non contingat à sua ecclesia eum abesse.

¶ Vndecima causa à residentia respectu episcopi excusans est extrinsecum in ecclesia residendi impedimentum nempe persecutio solum prælarum inuadens. Nam tempore quo ipse solus persecutionem patitur, pro bono ecclesiæ potest prudenter fugere exemplo Diui Pauli, qui tempore persecutionis, missus per sportam euasit, & exemplo Sancti Thomæ Cantuariensis episcopi, qui ad tempus recessit gratia persecutionis, & postea rediens mortem pro sua ecclesia, eiusque iuribus tuendis subit. Sed & de Diuo Athanasio refertur hac de causa eam fugisse.

i p. 25.
cap. 1.

ingisse, vt se postea defensionem ecclesie Dei incolumem
seruaret, si tamen persecutio non in se solum: sed in
totum sauiret populum, vnde continget saepe salutem po-
puli spiritualiter periclitari, potius sibi oppetenda esset
mors, quam in tempore tam deplorato, oues inuasas a
lupis dimittere, quod optime confirmat Diuus Thomas: k
tam etiam tam ex autoritate Diui Augustini, quam Di-
u Gregorij patet.

k D. Tho.
2. 2. q. 185.
art. 5.

¶ Duodecima causa excusans est qualitas negotij tri-
plicitate occurrentis, nam aliquando occurrit negotium
plus ecclesie particularis, cui praest, vt si pro commo-
do ipsius ecclesie, Caesarem adeat curiam.

¶ Aliquando vero occurrit negotium vniuersalis eccle-
siae, vt si ad Concilium generale, vel prouinciale necessitas
imminet proficiscendi, potest tunc hac ratione ab ec-
clesia sua abesse. Nam & pars interdum patitur detrimentum
pro conseruatione totius. Huiusmodi autem necessitas rati-
one debet vrgere vt per alium non valeat suppleri: Nam
si censura tanti pastoris, id est Papae aliquem episco-
pum fungi apud ipsum officio secretarij apostolici, vel
auditoris Rotae & hac de causa a sua abesse ecclesia & in
curia Romana perpetuo comorari non videretur satis ido-
nea causa ad excusandum a residentia quia licet haec ta-
lia sint negotia, quae commodius per episcopos peragi
possunt, tamen in rei veritate per alios geri possunt.

¶ Ad hanc causam reducenda videtur causa legationis,
quando pro bono pacis totius regni ad componendam
pacem episcopus mitteretur vt legatus. Si vero in saecula-
ribus hoc munus legationis subeat residetiam deferens,
opus non videretur manere in conscientia, quia pro co-
mmodis temporalibus alienis proprias spirituales non debet
desertere oues. ¶ Ad hanc causam excusantem pertinet
etiam tempus pro aliquo bono ecclesiae episcopus voca-
tur a Papa.

¶ Decimatercia causa excusans est, si episcopus pro bo-
no spirituali, & maiori alterius ecclesiae ad tempus breue
separabitur a sua, nam sicut in corpore naturali pars cor-
poris dum aliqualem iacturam patitur pro alia, sic & in
potestate ecclesiae mystico.

¶ Decimaquarta causa excusans est conditio personae
talibus

talis ut melius ab ipsa absente, quam ab alia presente, cura ageretur ecclesiam, & hæc ratio militare videtur in Cardinalibus, qui cum sint flores totius orbis & personæ eminentissimæ, si sint episcopi episcopatus obtinentes propinquos Romæ, de quibus speratur, quod melius bono communi ecclesiarum providebunt, quia tum provide-re possunt, tum etiam visitare suas ecclesias propinquas, si tamen de facto visitent illas, sicut faciebat Cæter. con-
dit ipse, et quæ subscribit Sotus, quod Cardinales tales res-
dendo in sua ecclesia Romana, possunt tales propinquos
episcopatus obtinere.

¶ Decima quinta causa excusans additur à Cæterano, quæ est casus, in quo propter magnam penuriam personarum alicui vni, duæ ecclesie committerentur, sed quia hæc causa est per accidens, & de raro contingit, quia penuria personarum vix contingit, ideo rarissime fieri deberet, quod si fieret, tunc quoque de per accidens, liceret titularem episcopum ibi habere.

¶ Tandem iam pro confessoribus cõcludamus primo, quod beneficiarius curam animarum gerens si sine causa iusta residentiam subterfugiat, non est absolvens, etiam si sit vtr illustris, vel mille dicat se habere dispensationes.

¶ Secundo si sit beneficiarius beneficium obtinens simplex, si tamẽ alicuius sit pensi, vel momenti, si nec per se, nec per aliũ sufficenter ei provideat, nõ est ei impedienda absolutio, dum non respuerit.

¶ Si verò sit beneficium simplex, substituitque vicarium dignum, licet non sit omnino ita affirmatiue & certo, quod maneat tutus in conscientia dicendum, sed neque neganda est illi absolutio, quia hic non videtur intercedere culpa mortalis intrinseca, & est casus ubi non recedente ecclesia dispensatio episcopi, vel Papæ locum habere potest.

¶ Quoniam de residentia ecclesiasticorum dictum est, de ministris reipublicæ temporalibus an iure naturali teneantur reside-re forsitan quis dubitabit.

C A P. C.

Sed quia breuitati studemus, dicimus, succincte tantum, quod domini temporales licet non teneantur ad resi-